

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. An detur Ens Rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

differentiali aliquid absolutum, nam præcisa, ut dixi supra, ratio habentis non nisi esse objectivum, est ratio respectiva. *Est autem radix essendi & non existendi*, quia essentia prior est existentia, conceptus autem definitivus debet procedere per prima. *Est autem radix essendi tantum objective in intellectu*, ut condistingatur ab impossibilibus, quæ dantur etiam extra intellectum. *Ut id melius explanetur*

Noro hic aliquas distinctiones propositionum v. g. I. Ens habet esse in intellectu tantum objectivum, hæc propositio non explicat naturam entis rationis, quia de facto lapis cognitus, non habet aliud esse in intellectu, quam objectivum, neque tamen lapis cognitus, est ens rationis. II. Ens habet esse objectivum tantum in intellectu, hæc etiam propositio non explicat naturam entis rationis, quia convenit etiam entibus realibus, nam res spirituales, non habent esse objectivum nisi in intellectu, hic enim solus res spirituales agnoscit, & tamen res spirituales quæ tales, non sunt Ens rationis. III. Ens rationis est id, quod habet esse tantum objectivum in intellectu: Ly tantum potius cum esse construendo, quod scilicet sit talis natura, ut nullum illi esse competat, nisi quod est objectivum in intellectu.

Quares, an saltem similitudo duorum entium rationis sit realis, hoc ex alibi dictis solvi debet, physicè enim spectata illa ratio non est realis, cum sic spectata, sit ipsa extrema, quæ non sunt realia, sed entia rationis. Metaphysicè autem spectata illa relatio, est formalitas, sed ex illa nihil ad realitatem, argui potest.

DIFFICULTAS II.

An detur Ens Rationis?

Non est questio de hoc an dari possit à parte rei ens rationis, sed an possit fabricare intellectus noster ens rationis, quale jam descriptum est. Negat Durand. Valesius, Mirandulanus. Communis sententia affirmat.

DICENDUM est. *Fabricari posse Ens rationis.*

PROBATUR I. Qui negat ens rationis vel cognoscit id quod negat, posse ab intellectu fabricari, vel non cognoscit, si cognoscit ergo illud fabricat, quia illi dat tantum esse objectivum in intellectu, si autem illud non cognoscit, quid negat?

RESPONDEBIS. In probabili sententia Deus cognoscit entia rationis, nec tamen facit, ergo probabile est cognoscere entia rationis, non hoc ipso ipsa facere. Deinde cum dico ne quidem concipi potest, quod uno eodemque actu idem affirmetur, & simul sit negatio affirmationis, numquidne sequetur cognosci jam id, quod est affirmatio, esse negationem affirmati-

onis, ita etiam negare quod possit formari ens rationis, non est formare ens rationis.

CONTRA est. Tum quia nego, hoc ipso, non facere Deum ens rationis. Tum quia quando nego posse concipi ut affirmatio sit negatio, nego id posse concipi, conceptibilitate debita entibus realibus, sed non nego, posse id concipi conceptibilitate indebita.

RESPONDEBIS II. Quando dico incognoscibile non potest cognosci, vel cognoscitur, quod negatur vel non? si cognoscitur incognoscibile non est. Si non cognoscitur, quomodo de illo negatur, quod nosci non possit.

CONTRA. Incognoscibile etiam nunc cognosco, sed quod illic non cognosco, est ipsum materiale, & quod latet sub illo incognoscibili, cognoscibile autem, non nisi in ipso incognoscibili.

RESPONDEBIS III. Quando dicitur: Nego impossibile cognosci, ly nego impossibile cognosci duplicem habet sensum: I. ut propositio hæc mea, negas impossibile cognosci, sit reflexa supra aliquod iudicium falsum de rebus possibilibus, & hæc propositio hoc sensu est vera. Deinde potest habere sensum, quod propositio negans, sit actus directus, habent pro objecto aliquid implicatorum, & hæc propositio hoc sensu est falsa, adeoque falsum erit, quod possit concipi impossibile per modum possibilis. Quod ipsum alia distinctione exprimitur. Nego impossibile cognosci, ita ut mea hæc propositio negans, faciat sensum primo intentionalem, licet faciat sensum secundo intentionalem, hoc est, quod tunc habeatur pro objecto, ipsum illud iudicium.

CONTRA. Tum quia quando nego impossibile cognosci, licet possim pro objecto habere ipsum meum iudicium, cur non possim habere pro objecto objectum ipsum implicatorum? cur item illa propositio non habeat sensum primo intentionalem? Tum quia non tantum experior me dicere habeo iudicium falsum, sed etiam experior me apprehendere ipsum impossibile seu involvens contradictoria. Tum quia illius iudicii (de quo infra) essentialiter falsi debet haberi objectum, quod jam non erit reale quia esset verum, ergo illius iudicii objectum debet esse non reale, seu impossibile quod intenditur.

PROBATUR II. Ens rationis est illud quod habet esse tantum objective in intellectu. Sed multa sunt talia ut hircocervus, Leomus &c. similia.

RESPONDEBIS. Hoc argumentum procedat a definitione ad definitum, sed qui negat definitum, negabit & definitionem, ad eum modum quo dum aliquis negat Angelum corporeum, negabit & definitionem Angeli corporei.

CONTRA. Falsum est quod qui negaret Angelum corporeum, negaturus sit definitionem Angelicæ corporei hypotheticæ, sub conditione impos-

impossibili, ad eum modum quo qui negat infinitum, non negat definitionem hypotheticam infiniti, imò ex ea arguitur impossibilitas infiniti. Et certè is qui negat Angelum corporeum debet scire quid neget, prius saltem natura noscendo quid sit negaturus priusquam neget, quod si scit quid sit negaturus, debet illius conceptum legitimum sibi formare. Quod si formet sibi conceptum legitimum entis rationis, hoc ipso illud formabit.

PROBATUR III. argumento negativo. Non implicat contradictionem posse formari ens rationis. Quod si non implicat illud formari, poterit ab intellectu formari.

RESPONDEBIS. Non implicare quidem contradictionem ut formetur ens rationis sed nesciri modum ejus formandi, consequenter nesciri, quod de facto concipiatur, ad eum planè modum quo asserit aliquis posse Angelum transire ab extremo ad extremum sine medio, licet non intelligatur modus hujus transitus, idemq; contingit in aliis materiis, præcipuè verò in mysterio Trinitatis & Incarnationis.

CONTRA. Tum quia qui novit definitionem entis rationis, hoc ipso novit modum ejus formandi, nempe ut sibi objiciat objectum, quod habet esse, tantum objectivum in intellectu. Tum quia similijure dicerem præcisiones formales vel objectivas esse possibiles, nesciri tamen modum earundem formandarum. Tum quia quando modus faciendi non innectitur ipsi deliberationi de modo faciendi, tunc nescitur faciendi modus, hic autem deliberationi de modo faciendi, id quod esse habet tantum objectivum in intellectu innectitur hic modus, nempe præsentatio objecti, quod habet esse, tantum objectivum in intellectu.

OBJICITUR I. Hircocervus ut sit ens rationis debet apprehendi per modum unius, vel simplici apprehensione, vel via enunciativa, quod neutrum fieri potest, quia vel sciet impossibile hoc esse vel non sciet, si nesciet, non plus faciet quàm is, qui enuntiat aliquid, quod non est verum, si sciet hoc esse impossibile, extrinsecus quidem dicit hircum esse cervum, sed interius nunquam id dicere poterit, intellectus enim qui est potentia necessaria, nunquam potest assenti falsò.

RESPONDETUR ad hoc, ut fiat ens rationis ex objecto, sufficit concipi id, quod habet esse tantum objectivum in intellectu, ut autem etiam ex parte subjecti fiat ens rationis, debet judicare, esse illud objectum impossibile, sed non impossibile, ut habeat esse tantum, objectivum in intellectu, licet impossibile judicet, ut illud objectum habeat esse aliud, hinc identitati illi hirci & cervi assentietur tanquam habeat esse tantum objectivum in intellectu. Sed non assentietur tanquam alicui objecto reali.

OBJICITUR II. Quando dico homo est lapis,

vel dico tantum homo, identitas lapidis, vel affirmo hominem esse identificatum lapidi, Si primum, ergò sensus illius dicti erit, homo homo, identitas identitas, lapis lapis consequenter nihil erit in illa propositione quod chimericum sit, nec erit affirmatio ulla, sed mera terminorum congeries. Quod si dictæ propositionis sensus sit: homo dicit identitatem cum lapide. Contra est. Quia nihil hæc erit impossibile non homo, non lapis, non etiam identitas, quia hæc identitas est conjunctio facta per intellectum, quæ non est impossibilis, sed de facto datur.

RESPONDETUR. Identitatem prædictam duplicem esse, I. acceptam pro actu intellectus conjungente illa duo & hæc est possibilis, eamq; solam evincit objectio. II. Identitas est objectiva, & hæc est chimerica.

INSTABIS. Si huic propositioni homo est lapis, responderet objectiva identitas ficta, illa affirmatio esset vera, consequenter nec faceret ens rationis. Sequel. probatur. Quia affirmaretur dari unio & identitas ficta inter hominem & lapidem, verum autem est esse illic identitatem fictam.

RESPONDETUR. Negand. Sequel. cum sua probatione, quia illius propositionis homo est lapis, non est sensus, homo dicit identitatem fictam cum lapide, sed sensus est quod dicat identitatem simpliciter, quæ tamen non est, nisi ficta per intellectum in hocq; stat formalitas, entis rationis.

OBJICITUR III. Impossibile est intellectum determinari ad duo contradictoria. Sed si intellectus concipiat homo est lapis determinabitur ad duo contradictoria.

RESPONDETUR. Non posse intellectum determinari ad duo contradictoria per assensum utrique, sed posse per apprehensionem utriusque. Hunc qui scit hominem non esse lapidem, non potest affirmare hominem esse lapidem, per secundam operationem, potest tamen apprehendere per primam. Quanquam dici etiam potest quod sicut datur locus duobus fictis contradictoriis quasi vera essent, sic potest dari etiam locus fictæ determinationis ad duo contradictoria, licet non detur locus determinationi veræ.

OBJICITUR IV. Nihil est intelligibile nisi sit reale, ens rationis non est reale aliquid, ergò nec est intelligibile, nec dari poterit. Major probatur. Quia omne intelligibile prius est quàm intelligatur.

RESPONDETUR. Id quod assumitur, verum est de intelligibili speculativo, non de practico, vel ad maximum verum est de intelligibili reali, non autem ficto, seu de intelligibili quod ipsum sit per rationem. Quanquam radix ipsa esse tantum objectivi in intellectu, ex dictis, reperibilis in ente rationis, potest dici prior præesse ipsius actuali.

OBJICI-

OBJICITUR V. Assumendo hoc principium, quia concurrentia ad ens rationis non sunt ens rationis. *Ex quibus*

PRIMUM est Principium, quod fit à causa reali; Ens rationis fit à causa reali. Ergo.

RESPONDETUR. Missis aliorum variis responsionibus, quod ens rationis secundum id quod importat cognitionem se representantem sit quid reale, non autem secundum id quod representatur. Ne autem id quod sit reale, quamvis illam representationem faciat causa realis, hoc obest, quia tunc causa realis, ponit effectum realem, quando operatur modo suæ realitati proportionato, secus si non tali modo operetur. Et sicut dum aliquid facit causa spiritualis non est necesse, ut sit semper spirituale, ita nec erit necesse reale esse semper, quod faciet causa realis, præcipue causa quæ est principium intentionum, quæ se possunt extendere etiam ad non realia. Hoc quod facit reale illa causa realis, est ipsa representatio, seu verbum mentis, hæcque sola representatio, proprie fit.

II. PRINCIPIUM. Ordo realis arguit extrema realia, est autem ordo realis inter cognitionem & ens rationis.

RESPONDETUR. Est ordo realis, & habitudo, privationis ad subiectum capax, nec tamen privatio, est quid reale. Quod si dicas importationem alicujus realis, per modum connotati, non arguere utriusque extremi realitatem, idem in præsentia dicam. Item, est ordo realis cognitionis noscentis nihil ad nihil, & tamen nihil, non est quid reale. Quod si dicas hunc ordinem esse de linea intentionali, qui potest haberi realis etiam ad non ens; idem in præsentia dici poterit. Dicitur etiam potest ordinem ad maximum realem prædicamentalem, exigere extrema realia, non autem ordinem transcendentalem, qualis est Notitiæ entis rationis, ad ens rationis.

III. PRINCIPIUM. Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu, ens autem rationis non fuit in sensu.

RESPONDETUR. Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu vel in se vel in aliquo sui, hoc est, specie deservitura ad ejusdem representationem, deserviunt autem sub sensum cadentia ad entis rationis representationem, fabricationem &c. Concedo tantum esse in ente rationis, quantum in eo cognoscitur, vel quantum directe vel reflexe cognosci potest; ratio autem ficti saltem reflexe potest illic nosci, & quando componitur ens rationis, partes quidem illius secundum se spectatæ sunt reales, sed non sunt reales, prout componentes, importantesque unionem seu identitatem.

OBJICITUR VI. Non potest concipi ex parte objecti tam impossibile positivum v. g. identitas hominis & cervi, quam impossibile negativum v. g. negatio Dei. Ergo nec potest tor-

mari ens rationis. Antecedens probatur, quia cum tu concipis identitatem inter equum & hominem, vel concipis aliquid distinctum ab equo & homine, & sic non concipis identitatem, quia hæc nihil addit supra id cujus est identitas, vel concipis ut nihil distinctum, & sic non concipis identitatem, sed potius distinctionem, si quidem distinctio nihil aliud est, quam ipsæ duæ entitates distinctæ.

RESPONDETUR. Neg. Antecedens, concipiendoque illam identitatem non concipio quid distinctum ab equo & homine simul sumptis, licet concipiam quid distinctum ab homine singillatim, & equo singillatim sumpto.

OBJICITUR VII. Omne intelligibile objectum est ens reale, ens rationis non est ens reale. Ergo. Major probatur. Illud est ens reale, quod habet aliquod esse independentem à cognitione. Sed omne intelligibile, habet aliquod esse independentem à cognitione. Ergo. Major probatur, quia id quod est independentem, à cognitione jam non habet, esse tantum objective. Minor autem probatur, quia omne intelligibile antecedit cognitionem suam, sicut omne producibile antecedit productionem. Et ratio est, quia prius est posse cognosci, quod significat intelligibile, quam actu cognosci.

RESPONDETUR. Omne intelligibile antecedit cognitionem suam, non quoad esse suum actuale, sed antecedit vel quoad esse actuale, vel quod suum originativum & quod aliud imitatur; Ens autem rationis imitatur Entia realia. Unde si non esset intelligibile hircus & non esset intelligibile cervus, non esset hircocervus, quæ duo simul imitatur hircocervus, importando realem identitatem ipsius hirci & cervi. Comoda est & illa responsio quod scilicet intelligibile cognitione speculativa antecedit cognitionem, non autem intelligibile cognitione practica.

INSTAT I. Quod est intelligibile cognitione practica, est tale ab æterno, & tamen non est ab æterno ejus cognitio practica, ergo etiam intelligibile cognitione practica, præcedit suam cognitionem practicam.

RESPONDETUR. Sicut illud intelligibile practicum ab æterno est, ita & cognitio practica possibilis ab æterno est, habetque talem suam essentiam, ut dicat se non antecedere sui cognitionem, adeoque in sua essentia involvendo fieri ab illa; ita etiam & ens rationis, in sua essentia, ab æterno, involvit habere non nisi esse objectivum in intellectu, adeoque involvit fictionem sui.

INSTAT II. Debet per nos concedi quod ens rationis, habeat essentiam & quidem necessariam, immutabilem, æternam, ergo ens rationis habet essentiam realem, quandoquidem esse æternum, & necessarium est reale, utpote habens suum esse independentem à cognitione fingente, quæ est in tempore, habebitque existentiam suam realem,

tealem, siquidem essentia & existentia, non distinguuntur realiter.

RESPONDETUR. Ens rationis habere suam essentiam, sed tantum in disconnectione prædicatorum, quibus connexio, non possit, nisi ab intellectu, dari, convenitq; hoc illi, non ex libertate sed necessario, non contingenter sed immutabiliter; immutabile est enim, quod non possit habere esse nisi objective, incipitq; hæc existentia non in tempore suo ab æterno, sed quia dicit disconnectionem prædicatorum, non erit hæc illius essentia realis, cum in suo esse involvat cognitionem possibilem fingentem; nec habebit existentiam suam realem, quia nec habet essentiam realem; sed sicut in sua essentia exigit fingi, ita & in sua existentia, pendebit à fictione.

INSTAT III. Omnis notitia causatur realiter ab objecto tanquam à causa, nulla autem Chimæra potest esse causa vera.

RESPONDETUR. In communibus principiis: Objectum causat realiter notitiam, ratione specierum impressarum, si objectum in notitiam per se ipsum non influat. Species autem inveniuntur etiam in fabricatione entis rationis, terminativus autem concursus, cum non involvat efficientiam realem, potest competere etiam iis, quæ non sunt ens reale. Quanquam si non admittatur concursus effectivus specierum in notitias, ipsum Antecedens indigeret explicari.

QUÆSTIO II.

De Causis entis rationis.

UNIVERSALISSIMA divisione duplex causa entis rationis cogitari potest creata & increata. De utraque inquirendum est.

DIFFICULTAS I.

De Causa Creatæ Entis Rationis.

ASSERO I. *Sensus externos non facere ens rationis.* Est conclusio plurium contra Arriag.

RATIO. Tum quia sensus non attingunt nisi sensibile, sicut intellectus intelligibile. Ens rationis autem, non est quid sensibile, sensibile enim debet esse aliquid reale, puta color, sonus &c. Tum quia quomodo faciant sensus Ens rationis explicari non potest, nullaq; necessitas & fundamentum tribuendi illis hanc virtutem. Tum quia quæcunque ratio probat, quod universale non fiat per sensus, eadem probabit quod nec ens rationis fiat per sensus.

DICES I. Cum Arriag. Casu quo uni loco alligatum unum colorem, per species alias, alibi intuerer, ut fit in speculo & tamen impossibilis

esset visio illius objecti in illo loco, verè tunc faceret sensus ens rationis. Quia videret objectum non reale, & quod nullum habet esse, præter objectivum in potentia vitiva.

RESPONDET OVIEDO. Colorem qui sit ejusdem speciei, & tamen alligatum certo loco, non posse à Deo creari, ex se enim est indifferens, ad esse in hoc vel illo spatio. Quod si tamen decreto Dei alligaretur uni loco, non esset simpliciter impossibile, hinc oculus illum videns, non haberet objectum simpliciter impossibile. Quod si Deus crearet colorem distinctum speciei & non ejusdem rationis cum coloribus, qui nunc dantur, non spectaret ad potentiam hujus ordinis, adeoq; ab illa videri non posset. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Cur enim colorem etiam distinctum specie, à præsentibus, non posset præsens videre oculus. Deinde sicut ponibilis est color distinctus specie, alligaturq; uni loco, ita ponibilis est potentia perceptiva illius coloris, & de hoc quæro, cum possit videre illum colorem per alias species ut fit in speculo, cur tunc non videat ens rationis.

RESPONDET aliter recent. Suar, quod colorem essentialiter alligatum uni loco, non possit videre in alio loco oculus. Rationem dat, quia illum nec per proprias, nec per alienas species videre potest. Non per alienas, quia oculus abstractivè non cognoscit, non etiam per species proprias, quia illæ cum objecto, sunt alligatæ non nisi uni loco. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia non implicat species transferri in alium locum.

RESPONDETUR aliter. Oculum non facturum tunc ens rationis; sed quæ est ratio cur apparens non nisi objectum videri possit, eadem tunc reddi poterit, & sicut, dum non nisi apparens aliquid videtur, referri id debet in species, medium, potentia affectionem, ita in eadem principia referri debet, quare color alligatus uni loco, videri possit alibi. Adde hoc argumentum non esse evolutum, si enim impossibile est objectum in alio loco videri, qui supponi potest quod videatur, ad eum modum, quo si impossibile est concipere intellectum, id quod habet esse, tantum objectivum in intellectu, qui supponi posset, nosci illud.

DICES II. Impossibile potest intelligi per species alienas, ergo & videri v. g. tenebræ per species nigredinis.

RESPONDETUR. Casu quo intellectus intelligat per species alienas, non extrahendum illum extra suam speciem, secus si oculus videret tenebras. Et certè intellectus habet vim naturalem noscendi per species alienas, oculus autem non habet vim noscendi non coloratum, verè autem illæ tenebræ non essent coloratæ, quod si non essent coloratæ, non illæ viderentur, si non illæ viderentur,